Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto SM1834003

13.11.2018

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 197/2018 vp

Sisäministeriön poliisiosaston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle vesiliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt sisäministeriön poliisiosastolta asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle vesiliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vesiliikennelaki. Nykyinen vesiliikennelaki ja vesikulkuneuvojen rekisteröinnistä annettu laki kumottaisiin. Lisäksi muutettaisiin aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettua lakia, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia, laivavarustelakia, liikenteen palveluista annettua lakia, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia, lakia rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa, rikesakkorikkomuksista annettua lakia, rikoslakia sekä sakon ja rikesakon määräämisestä annettua lakia.

Esitys sisältää vesiliikenteen liikennesääntöjen ja sen ohjaamisen periaatteiden ajanmukaistamisen ja kokoamisen yhteen lakiin, uuden huviveneen päällikköä koskevan sääntelyn, vuokravenesääntelyn keventämisen sekä sanktiojärjestelmän ajanmukaistamisen mukaan lukien liikennevirhemaksun käyttöönoton vesiliikenteessä. Lisäksi esitys sisältää vesiväylien merkitsemistä ja vesiliikenteen ohjaamista sekä vesiliikenteen alueellisia ja vesikulkuneuvotyyppiä koskevia kieltoja ja rajoituksia koskevan sääntelyn yhteen kokoamisen, vesikulkuneuvojen varusteiden käyttöä koskevan sääntelyn sekä vesikulkuneuvojen rekisteröintiä koskevat säännökset ja huvialuksen päällikön pätevyysvaatimukset.

Asiantuntijalausunto

Vesiliikennelain 1 luvun 6 ja 7 §

Vesikulkuneuvon kuljettajaa, päällikköä ja luovuttajaa koskevat esitykset ovat sisäministeriön poliisiosaston näkemyksen mukaan perusteltuja. Pykälässä säädettäisiin niistä edellytyksistä, millä vesikulkuneuvoa saa kuljettaa, ohjailla ja hallita, sekä siitä, kuka on vesikulkuneuvon päällikkö ja mikä on hänen vastuunsa. Vesikulkuneuvon päällikköä koskevat säännökset tulisivat arvion mukaan selkeyttämään vesikulkuneuvon ohjailuun osallistuvien henkilöiden

vastuuta. Huviveneen päällikkö vastaisi muun muassa siitä, että vesikulkuneuvo on aiottuun matkaan nähden turvallinen, siinä on laissa mainitut tai sen nojalla säädetyt varusteet ja matkustavia henkilöitä on ohjeistettu ja heillä on kelluntavälineet puettuina olosuhteiden niin edellyttäessä.

Vesiliikennelain 2 luvun 11 §

Esityksen 11 §:ssä säädettäisiin vesiliikenteen sääntöjen noudattamisesta ja vesiliikenteen ohjaamisesta. Päällikön on vesiliikenteessä noudatettava tässä luvussa tarkoitettuja vesiliikenteen sääntöjä, vesiliikennettä valvovan henkilön antamaa merkkiä, käskyä tai kieltoa ja vesiliikennettä ohjaavan henkilön antamaa merkkiä sekä vesiliikennemerkillä tai valo-opasteella osoitettua velvollisuutta.

Pykälän 4 momentin mukaan poliisi-, tulli-, rajavartio-, pelastus- ja ensihoitotehtävässä olevan vesikulkuneuvon kuljettaja ja meripelastusyksikön sekä Puolustusvoimien vesikulkuneuvon kuljettaja saisi tehtävän sitä edellyttäessä tarpeellista varovaisuutta noudattaen poiketa vesiliikennemerkillä tai valo-opasteella osoitetuista velvollisuuksista ja muista 2 luvussa mainituista vesiliikenteen säännöistä lukuun ottamatta väistämisvelvollisuutta. Jos olosuhteet sitä edellyttäisivät, tulisi antaa erityisiä ääni- ja valomerkkejä.

Pykälän 5 momentin mukaan edellä 4 momentissa tarkoitetut poikkeukset koskisivat myös toisen valtion toimivaltaista viranomaista ja toiseen valtioon rekisteröidyn vesikulkuneuvon kuljettajaa Suomen alueella sen mukaan kuin toimivallasta on erikseen valtioiden välillä sovittu tai erikseen säädetty. Säännökseen on otettu mallia tieliikennelain (729/2018) 184 §:n 2 momentista. Säännös olisi tarpeen, koska EU-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten mukaisissa tehtävissä toimivilla toisen valtion toimivaltaisilla viranomaisilla voi olla tarve poiketa vesiliikenteen säännöistä Suomessa. Näitä säännöksiä ovat muun muassa Prüm-päätös (Neuvoston päätös 2008/615/YOS, rajatylittävän yhteistyön tehostaminen erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi), Atlas-päätös (Neuvoston päätös 2008/617/YOS, yhteistyön parantamisesta kriisitilanteissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden erityistoimintayksiköiden välillä) sekä Schengen ja Napoli II -sopimukset. Myös pelastuspalvelutehtävissä on kansainvälisiä sopimuksia, kuten rajat ylittäviä pelastuspalvelusopimuksia. Lisäksi laki kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta (418/2017) tuli voimaan 1.7.2017.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää 11 §:ssä esitettyjä säännöksiä perusteltuina ja tarpeellisina vesiliikennevalvonnan sekä muun viranomaistoiminnan kannalta.

Vesiliikennelain 2 luvun 18 §

Esityksen 18 §:n 1 momentissa olisi yleissäännös siitä, että vesiliikennettä valvova tai ohjaava henkilö voi pysäyttää vesikulkuneuvon. Siinä säädettäisiin myös vesiliikennettä valvovan henkilön oikeudesta tarkastaa vesikulkuneuvon rakenne, varusteet, kunto ja asiakirjat, vesikulkuneuvon ja sen moottorin yksilöintitiedot ja vesikulkuneuvon päällikön ja kuljettajan kyky, ikä, taito ja tarvittava pätevyys.

Pysäytysmerkki olisi annettava 4 luvun 53 §:ssä tarkoitetulla tai muulla sopivalla tavalla. Pysäytysmerkkejä olisivat näkö-, kuulo- ja radioviestintävälineellä annetut kansainväliset pysäytysmerkit sekä erityinen pysäytysmerkkilevy ja punainen vilkkuva valo, jota näytetään samaan aikaan vilkkuvan sinisen hälytysvalon kanssa. Muu sopiva tapa voisi olla esimerkiksi punainen kartiovalo tai valvovan viranomaisen kädellään antama pysäytysmerkki.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää kyseisiä pykäliä perusteltuina ja tarpeellisina vesiliikennevalvonnan kannalta.

Vesiliikennelain 2 luvun 19 §

Pykälän mukaan vesiliikennettä valvova henkilö voisi keskeyttää vesikulkuneuvon matkan tai vesikulkuneuvolla kulkemisen pykälässä ilmenevin perustein. Vesikulkuneuvon päällikkö olisi tällaisessa tapauksessa velvollinen pysäyttämään vesikulkuneuvon. Tällöin vastuu hinattavasta, ankkuroidusta tai rantaan taikka laituriin jätetystä vesikulkuneuvosta kuuluisi lähtökohtaisesti vesikulkuneuvon päällikölle. Silloin, kun päällikkö ei kykenisi vastaamaan vesikulkuneuvosta tai vesikulkuneuvo olisi otettu käyttöön luvattomasti, vastuu kulkuneuvosta huolehtimisesta kuuluisi mahdollisuuksien mukaan 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetulle vesiliikennettä valvovalle viranomaiselle eli poliisille, Rajavartiolaitokselle, Tullille tai Liikenne- ja viestintävirastolle.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää kyseisiä pykäliä perusteltuina ja tarpeellisina vesiliikennevalvonnan kannalta.

Vesiliikennelain 8 luku vesiliikennerikos ja vesiliikennerikkomukset

Poliisin osalta seuraamusjärjestelmän suurin muutos tulisi koskemaan liikennevirhemaksun laajentamista myös vesiliikenteen rikkomuksiin. Poliisi on tällä hetkellä tekemässä esiselvitystä liikennevirhemaksumenettelyn prosesseista ja alustavista tietojärjestelmävaatimuksista liittyen tieliikennelain kokonaisuudistukseen. Vesiliikennelain voimaantulossa tulee huomioida liikennevirhemaksun edellyttämän tietojärjestelmän kehittäminen poliisille. Vesiliikennelaki ei voi tulla voimaan ennen tieliikennelain voimaantuloa.

Muut lakiehdotukset

Muita osin ei ole lausuttavaa.

Poliisitarkastaja Jari Pajunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 13.11.2018 klo 10:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi Sisäministeriön jakelu